

आदर्शप्रश्नपत्रम्

अङ्कयोजना उत्तरसङ्केताश्च

कक्षा – द्वादशी

विषय : संस्कृतम्

समय: - होरात्रयम्

सम्पूर्णाङ्काः - 80

अवधातव्यम् –

1. अङ्कयोजनायां प्रदत्तानि उत्तराणि निर्देशात्मकानि सन्ति । प्रदत्तानि उत्तराणि अतिरिच्यापि सन्दर्भानुसारम् अन्यानि उत्तराणि भवितुम् अर्हन्ति ।
2. आन्तरिकविकल्पात्मकेषु प्रश्नेषु यद्यपि स्पष्टतया निर्देशः दत्तः अस्ति यत् केवलं प्रश्नद्वयम् अथवा प्रश्नत्रयम् इत्यादिकम् उत्तरं दातव्यं तथापि यदि छात्रः अतिरिक्त-प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखति तर्हि छात्रहिताय निर्णयः कर्तव्यः। यथा पठितगद्यांशे त्रयाणां प्रश्नानाम् उत्तरलेखनम् अभीष्टं परं छात्रः यदि चतुर्णाम् प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखति तर्हि तत्र केवलं प्रथमतयाणां प्रश्नानां न अपितु यानि उत्तराणि उत्तमानि सन्ति तेषां मूल्याङ्कनं करणीयम्।
3. यदि विद्यार्थिनः उत्तरलेखन-समये समुचितानां विभक्तीनां वचनानां च प्रयोगं न कुर्वन्ति तर्हि अंशतः अङ्काः कर्तनीयाः, न तु सम्पूर्णाङ्काः।
4. त्रुटिपूर्णवर्तन्यै व्याकरणात्मक-प्रयोगाय च अनुपाततः अङ्काः कर्तनीयाः, न तु सम्पूर्णाङ्काः ।
5. आंशिक-दृष्ट्या समुचितेभ्यः उत्तरेभ्यः अपि अङ्काः देयाः ।

खण्डः 'क' अपठितावबोधनम्

6 अङ्काः

1.

अपठितगद्यांशाधारित-उत्तराणि :-

3x2 = 6

- (क) सङ्गणकस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा संस्कृतमेव विद्यते।
(ख) कालिदाससदृशानां विश्वकवीनां काव्यसौन्दर्यम् अनुपमम्।
(ग) शून्यस्य प्रतिपादनं भास्कराचार्यः सिद्धान्तशिरोमणौ अकरोत्।
(घ) चिकित्साशास्त्रे चरकसुश्रुतयोः योगदानं विश्वप्रसिद्धम्।
(ङ) चाणक्यरचितं अर्थशास्त्रं जगति प्रसिद्धम् अस्ति।

खण्डः 'ख' रचनात्मक-कार्यम्

15 अङ्काः

2.

निबन्ध-लेखनम् :-

5

छात्रैः प्रदत्तेषु विषयेषु एकं विषयमधिकृत्य पञ्चवाक्यानि संस्कृतभाषया लेखनेन पूर्णाः अङ्काः प्रदेयाः। व्याकरणिकाशुद्धीनां कृते आंशिकरूपेण अङ्काः कर्तनीयाः।

(छन्द-अलङ्कार-परिचयः)

3.	छन्द-लेखनम् :- छात्रैः प्रदत्तेषु छन्देषु एकस्य लक्षणोदाहरणं संस्कृतभाषया लेखनेन पूर्णाः अङ्काः प्रदेयाः। व्याकरणिकाशुद्धीनां कृते आंशिकरूपेण अङ्काः कर्तनीयाः।	5
4.	अलङ्कार-लेखनम् :- छात्रैः प्रदत्तेषु अलङ्कारेषु एकस्य लक्षणोदाहरणं संस्कृतभाषया लेखनेन पूर्णाः अङ्काः प्रदेयाः। व्याकरणिकाशुद्धीनां कृते आंशिकरूपेण अङ्काः कर्तनीयाः।	5
खण्डः 'ग' पठित-अवबोधनम्		29 अङ्काः
5.	पद्यांशं पठित्वा हिन्दीभाषया सप्रसङ्गसरलार्थं लिखत - प्रस्तुतपद्यांशः पाठ-1 "विद्ययाऽमृतमश्नुते" इति पाठाद् उद्धृतः। अथवा प्रस्तुतपद्यांशः पाठ-6 "सूक्तिसुधा" इति पाठाद् उद्धृतः। कस्यापि एकस्य पद्यांशस्य हिन्दीभाषया प्रसङ्गं सरलार्थं च लेखने 1+3=4 अङ्काः प्रदेयाः।	1×4=4
6.	गद्यांशं पठित्वा हिन्दीभाषया सप्रसङ्गसरलार्थं लिखत - प्रस्तुतगद्यांशः पाठ-9 "दीनबन्धुः श्रीनायारः" इति पाठाद् उद्धृतः। अथवा प्रस्तुतगद्यांशः पाठ-7 "विक्रमस्यौदार्यम्" इति पाठाद् उद्धृतः। कस्यापि एकस्य गद्यांशस्य हिन्दीभाषया प्रसङ्गं सरलार्थं च लेखने 1+3=4 अङ्काः प्रदेयाः।	1×4=4
7.	सूक्त्योः भावार्थलेखनम् :- प्रदत्तसूक्तिषु मात्रद्वयोः सूक्त्योः भावार्थं हिन्दीभाषया लेखने पूर्णाः अङ्काः 2+2=4 प्रदेयाः। अथवा अन्वयस्य रिक्तस्थानपूर्तिः :- (उत्तराणि) 1) सर्वत्र 2) नीरम् 3) मरालस्य 4) मानसम्	2×2=4 अथवा 4×1=4

8.	पठितपद्यांशाधारित-उत्तराणि :- (केवलं प्रश्नत्रयम्) (क) जनकादायः कर्मणैव संसिद्धिम् आस्थिताः। (ख) 'कर्तुम्' इत्यत्र 'तुमुन्' प्रत्ययः। (ग) लोकसंग्रहमेवापि सम्पश्यन् कर्तुम् अर्हसि। (घ) 'अर्हसि' इत्यत्रः लट् लकारः अस्ति।	3×1=3
9.	पठितगद्यांशाधारित-उत्तराणि :- (केवलं प्रश्नत्रयम्) (क) पुरुषमत्यासङ्गे विषयेषु पुरुषं नाशयति। (ख) 'विषयेषु' अत्र सप्तमी विभक्तिः। (ग) 'उपयाति' अत्र लट् लकारः। (घ) यौवनारम्भे बुद्धिः कालुष्यमुपयाति।	3×1=3
10.	रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत - (केवलं प्रश्नत्रयम्) उत्तराणि :- (क) केषाम् (ख) कस्मै (ग) कुत्र (घ) कैः (ङ) केषाम्	3×1=3
(संस्कृत-साहित्य-परिचयः)		
11.	छात्रैः प्रदत्तासु रचानासु एकस्याः संक्षिप्तपरिचयं हिन्दीभाषया लेखनेन पूर्णाः अङ्काः प्रदेयाः। व्याकरणिकाशुद्धीनां कृते आंशिकरूपेण अङ्काः कर्तनीयाः।	4×1=4
12.	छात्रैः प्रदत्तेषु लेखकेषु एकस्य संक्षिप्तपरिचयं हिन्दीभाषया लेखनेन पूर्णाः अङ्काः प्रदेयाः। व्याकरणिकाशुद्धीनां कृते आंशिकरूपेण अङ्काः कर्तनीयाः।	4×1=4
खण्डः 'घ' अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्		06 अङ्काः
13.	यण्-सन्धेः अथवा वृद्धिसन्धेः परिभाषां सोदाहरणं हिन्दीभाषया लेखने 1+1=2 अङ्कौ प्रदेयौ।	1×2=2
14.	कर्मधारयसमासस्य अथवा बहुव्रीहिसमासस्य परिभाषां सोदाहरणं हिन्दीभाषया लेखने 1+1=2 अङ्कौ प्रदेयौ।	1×2=2
15.	सम्प्रदानकारकस्य अथवा करणकारकस्य परिभाषां सोदाहरणं हिन्दीभाषया लेखने 1+1=2 अङ्कौ प्रदेयौ।	1×2=2

	खण्ड: - 'ड' पाठाधारिता: बहुविकल्पीया: प्रश्नाः	24 अङ्काः
14.	प्रदत्तवैकल्पिकचतुर्भ्यः उत्तरेभ्यः एकं शुद्धम् उत्तरं चित्वा लिखत - उत्तराणि :- 1) (ii) महान् अन्धकारः 2) (iii) तत्पुरुषः 3) (ii) प्रकृतिसिद्धम् 4) (ii) क्त 5) (i) जनता 6) (i) दीर्घा ग्रीवा यस्य सः 7) (iii) षष्ठी 8) (i) लट् लकारः 9) (i) विद्वान् 10) (iv) धीराः 11) (i) वृद्धिसन्धिः 12) (ii) निर्भयम् 13) (ii) क्त्वा 14) (ii) तस्य+ एव 15) (iv) जनयेदज्ञानाम् 16) (ii) अशुभम् 17) (ii) यण् सन्धिः 18) (ii) कर्मधारयः 19) (iv) लृट् लकारः 20) (ii) षष्ठी 21) (ii) संसारः 22) (i) हसित्वा 23) (i) लृट् लकारः 24) (iii) लट् लकारः	24×1=24